

והרשב"א ז"ל בפירוש ההגדות שלו (שם) הוקשה לו מה שאמר ואף כשהם עתידים להגאל פשיטא אם הוא בגלות עמהם מכ"ש שהוא בא עמהם כשנגאלו, ולכך הוצרך לפרש כי מה שאמר וכשנגאלו שב עמהם מן הגלות היינו שבא לומר שהשם יתברך עמהם בגלותינו זה שהם נפוצים בכל קצוי הארץ, כך הם דברי הרשב"א. ואני אומר שהדברים הם כמשמען שיותר יש טעם להיות עם ישראל בגלות ממה שיהיה עמהם כאשר יצאו מן הגלות שכן אמרו רז"ל לענין החולה בפרק יציאות השבת (שבת יב, ב) הנכנס לבקר את החולה לא ישב על גבי מטה ולא על גבי כסא אלא מתעטף וישב לפניו שנאמר (תהלים מא, ד.) ה' יסעדנו על ערש דוי וגו'. ובחבור גור אריה בפ' ויחי פרשנו

אשר אמרנו כי עיקר שכינתו בתחתונים כי כן מדתו של השי"ת להיות שכינתו את דכא, וישראל בגלות מדוכאים הם ראויים שיהיה שכינתו עמהם. אבל כאשר יצאו מן הגלות או יעלה על הדעת שאין השי"ת אתם ולפיכך אמר אף כאשר ישובו מן הגלות הוא נמצא אתם. וכאן מה שהשי"ת עם ישראל בגלות הוא טעם אחר כמו שאמרנו למעלה, כי אין ישראל נסרדים מן השכינה מאחר שהוא ית"ש שתף שמו בשמם ולכך בכל גלות וגלות ובשובם הוא אתם, כי לדביקות הזה אין פירוד, ולכך קאמר שאף כאשר הם עולים מן הגלות שאז אין לומר שהוא אתם בשביל שצריך שיהיה לו השגחה עליהם רק בשביל כן לא הוסר הדבוק ההוא כי אין הסרה לו וכמו שיתבאר עוד. ובפ"ק דברכות

ריטב"א (עין יעקב)

לז ואף כשהם נגאלים שכינה ביניהם שנא' ושב וגו'. מפני כבוד השכינה לא אמר הכתוב שהשכינה בגלות הגדול הזה שאנו מפוזרים בקצוי הארץ ולא הזכירה אלא בגאולה ומתוך כך למדנו ג"כ שהיא בגלות וכן התנא אחז דרך הכתוב אבל ודאי לא בא ללמד רבותא על שהיא בשעת הגאולה אלא שהיא בגלות נמצא שעונותינו

תניא אגרת הקודש (עמ' קה):

פנימיות היינו לפי שבחינה זו היא אצלו בבחי' גלות ושביה והיא בחינת גלות השכינה ממש כי היא היא בחינת ניצוץ אלהות שבנפשו האלהית וסבת הגלות הוא מאמר רז"ל גלו לבבל שכינה עמהם דהיינו מפני שהלביש בחינת פנימית נקודת לבבו בזה לעומת זה דהיינו בלבושים צואים דמילי דעלמא ותאות עוה"ז הנקרא בשם כבל והיא בחינת ערלה המכסה על הברית ונקודה הפנימית שבלב ועל זה נאמר ומלאתם את ערלת לבבכם. והנה במילה יש שני בחינות מילה

מגילה כט-ב

עניין: ארבע פרשיות

אדרת אליהו שמות ל, יג

כנשמה כי פעל כו'. והנה ד' פרשיות נגד ד' זמנים האמורים ביום הכזב וכמ"ס ע"ז במק"א בקלים וכפר על הנפש בעה"ז. והנה בין בולס הפסק בשעבוד לבד בין ב' האחרונים ^{אצ"ח החכמה} לכן בין ג' לד' כו' (ע"כ):

באר אברהם על אד"א

נגד הנפש. כי שקל בהושבן נפש: [והנה ד' פרשיות נגד זמנים וכו']. פי' ד' פרשיות הם, שקלים, זכור, פרה, חדש, נגד ד' זמנים האמורים ביום הכזב פי' חין כערך וכו' בעה"ז. בעה"ב. לימות המשיח, להחיות המתים, שקלים וכפר על הנפש בעה"ז, זכור חת אשר עשה לך עמלק, הוא לנהום מלחמה בעה"ב כמ"ס זכור אל השכח זכור כו'. פרה לימות המשיח נאמר וזרקתי עליכם מים מהורים של פרה ועברתי אחכס, החדש הוא להחיות המתים בניסן נחלו וכיסן עתה יום ליגאל צבכר שלשה ראשון וכו': [והנה בין בולס הפסק בשעבוד]. בין עה"ז לימות המשיח: [לג' בין ב' האחרונים]. בין תה"ג לצה"ב חין הפסק ויהיו המתים לכן בין שלשי לרביעי לא יפסיק:

רמח"ל דרך ה' חלק ד' פרק ז'

ו. ואולם מלבד הקדוש הזה הנשער במדרגותיו בפני מדרגת קדשת הימים, יש עוד עניינים פרטיים מיחדים לכל זמן מזמנים אלה בפני ענינו. ושרש בלם: הוא סדר שפדרה החכמה העליונה, שכל תקון שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן מהזמנים, בשוב תקופת הזמן ההוא, יאיר [עלינו] אור מעין האור הראשון, ותחדש תולדת התקון ההוא במי שקבלו⁵¹⁵. והנה על פי זה נצטוינו בחג [הפסח] בכל העניינים שנצטוינו לזכר יציאת מצרים, כי בהיות התקון ההוא תקון גדול מאד שנתקנו בו וכמו שפיתנו לעיל (פ"ה סי"ט), הקבע שפשוב תקופת הזמן ההוא יאיר עלינו אור מעין האור שהאיר אז, ותחדש בנו תולדת אותו התקון, ועל כן נתחייב באותם העניינים בלם⁵¹⁶.

ועל דרך זה חג השבועות למתן התורה. וחג הסוכות לענין עניי הכבוד, אף על פי שאינו אותו הזמן בפרט⁵¹⁷, אלא שקבעה התורה חג זה לזכרון ענין זה, וכמו שפיתנו: כי בסוכות הושבתי וכו' (ויקרא כג. טז). וכן חנכה וכן פורים. ועל דרך זה היו כל ימי מגלת תענית (שבת יג. ב), אלא שנתבטלו (ראש השנה יח, ע"ב- יט, ע"א) מפני שלא היו ישראל יכולים לעמד בהם, ונפטרו מהיות עושים וכו' להם והתעוררות לאור המאיר. ועתה נבאר המצוות האלה בפני עצמן.

מגילה כט-ג

עניין: בני מערבא דמסקי לדאורייתא בתלת שני

תקנת הארצות והוא תוספתא חילוקי דינים (והערות שם)

מז בני ארץ ישראל קורין העם הפרשה והש"ץ סדרים. בני בבל קורא הש"ץ הפרשה והעם יעמדו וישמעו מלה במלה.

ומעולם היה קשה לי, דאיך עשו בני מערבא עם שתי התוכחות שבתורת כהנים ובספר דברים, שתיקן עזרא שיקראו קודם עצרת וקודם ר"ה כדי שתכלה שנה וקללותיה, כדאיתא במס' מגילה פרק בני העיר [דף ל"א ע"ב]. אך לפי תוספתא זו ניחא, דגם בני א"י קורין כל העם כל הפרשה כמו שאנחנו נוהגין, וקראו לפני עצרת פ' בחוקותי ולפני ר"ה פ' כי תבא כדי שתכלה שנה וקללותיה כתקנת עזרא. רק הש"ץ קרא בא"י בכל שבת רק הסדר לסיים התורה בציבור אחת לשלשה שנים¹¹⁵. והסיום והעם יעמדו וישמעו מלה

(מז) בסימן זה נפלו בלי ספק שיבושים וכו'. נראה הכוונה שזני ארץ ישראל קורין פרשיות פרשיות, שעל כל פרשה שקרא הש"ץ קורין העם אח"כ, וז"ל אינם עושין כן אלא שהעם שומעים לצד. ומש"כ סדרים נ"ל שהכוונה ענינים ענינים לצד והיינו היכא דסליק ענינא. ונ"ל שזהו לשון סדרה ענין סדורה שנוצר בראשונים צא"ח סי' ל"ב ונשכח מאתנו לגמרי מה היא, ורק נרשם בסוף כל ספר כמה סדרים יש בכל ספר ואין אתנו יודע עד מה. הערת הגר"ע אלטשולר זצ"ל: כבר כתבתי שהכוונה על הסדרות של ארץ ישראל דמסקי אורייתא לתלת שני כזמגילה דף כ"ט [ע"ב], וזהו מה שמלא ר"ת בסידור קדמונים סדורה כל שהולך וכותב השיטה עד חזיה בתוס' מנחות (דף ל"ב ע"א) ד"ה והאידנא, שהוצרכו לעשות סימן בסוף כל סדרה לדעת איך התחלת הסדר ואיך הסוף, וזה נכון.

מגן אברהם ריש סי' רפב

רפב (6) ביום השבת שמריית צפתיחת הארון יאמר צריך שמייה כמו שכתוב צוהר ויקהל [ח"כ ר"ג א] (כתבים שער הכוונות עין שמריית של שבת ד"ה עין הס"ת). בתב הזוהר פרשת ויקהל עמוד שס"ט [שם ע"ב] אסור למאן דקרי צאורייתא למיפסק צפרשתא או אפילו מלה חדא אלא צאתר דפסק משה פרשתא לעמא לאשלמא [א] יפסוק, ולא יפסוק מילין דשבתא אחרא צשבתא דא וכו'. נראה לי דכוונתו דאם צא לסיים הסדרא שלא במקומה המיוחד אסור, (2) אצל איש אחד מותר להפסיק אפילו במקום שלא פסק פרשה בתורה, דכולהו ז' גברי כחד חשיבי, דהא בזמן התלמוד, הראשון מנצרך לפנייה והאחרון לאחרייה. [תדע, דהא פרשת ויאל ופרשת (צלק) [מקץ] א] אין צה פרשה כלל בתורה, והאיך יקראו ז' גברי, אלא ודאי כדארמין. וכן משמע בצרכות סוף פרק קמא [יג, ב] דארמין כל פרשה דלא פסקה משה צאורייתא לא פסקין, ע"ש, וקאי שם שם רוצה לקרות הפסוק ולא יותר. ומכל מקום צריך עיון, דקורין בשני וחמישי ומפסיקין אפילו צפרשה דלא פסקיה משה, וצ"ע. ועוד, דהא צמקדש היו מחלקין (2) פרשת האזינו כמו שכתוב סימן תכ"ח סעיף ה'. וצריך לומר כיון שדעתו (7) להשלימו למחר שרי, ועיין שם צוהר עמוד ש"ע [שם] צענין שני וחמישי. וגם צריך עיון, דהא צמגילה דף כ"ט [ע"ב] איתא, צמערבא מסקי לאורייתא צג' שנים, שמע מינה (2) שהיו מחלקין הסדרות, עיין מה שכתבתי סימן ל"ב סעיף ל"ב [ס"ק מה]. ומה שאומרים פסוקים צתפלה, י"ל כיון דקורא אותם דרך תחנה וצקשה שרי, כמו שכתוב סימן מ"ט צטור [צנ"י

